

PILOTNO ORODJE ZA PODPORO USPOSABLJANJU ZA ZAHTEVNE RAZGOVORE Z OTROKI

Vid Klopčič¹, Klara Žnideršič¹, Matija Marolt¹, Karmen Kern Pipan², Martina Furlan², Maja Čarni Pretnar³, Andrej Del Fabro³, Matevž Pesek¹

¹ Univerza v Ljubljani, Fakulteta za računalništvo in informatiko, Večna pot 113, 1000 Ljubljana

² Ministrstvo za digitalno preobrazbo, Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana

³ Ministrstvo za pravosodje, Župančičeva 3, 1000 Ljubljana

vid.klopctic@fri.uni-lj.si, klara.znidersic@fri.uni-lj.si, matija.marolt@fri.uni-lj.si, Karmen.Kern-Pipan@gov.si, Martina.Furlan@gov.si, Maja.Carni-Pretnar@gov.si, Andrej.DelFabro@gov.si, matevz.pesek@fri.uni-lj.si

Otroci, ki so žrtve kaznivih dejanj oziroma so neposredno ali posredno vključeni v druge postopke, so pogosto pod velikim stresom in pritiskom, zato je ključno, da strokovnjaki, ki z njimi izvajajo razgovore, pridobijo ustrezna znanja in veščine, ki jim omogočajo učinkovito, empatično in predvsem primerno komunikacijo z otroki z vidika izvedbe intervjuja v kazenskem postopku. Proces je ključen tako za zaščito otrok kot tudi za učinkovito izvajanje kazenskopravnega vidika Zakona o zaščiti otrok v kazenskem postopku in njihovi celostni obravnavi v hiši za otroke. V preteklosti je bila najpogostejše uporabljena metoda za usposabljanje izvajalcev preiskovalnih intervjujev simulacija pogovorov skozi igranje vlog v živo, vendar ima ta nekaj kritičnih pomanjkljivosti – je lokacijsko omejena, neskálabilna, odvisna od domišljajske poglobljenosti udeležencev in neprilagodljiva, kar omejuje kakovost usposabljanja strokovnjakov. Tehnološki razvoj je v preteklih letih spodbudil napredek na področju orodij, ki podpirajo navidezno resničnost in jih je mogoče uporabljati v podporo procesom usposabljanja, a tudi ta zaradi licenčne in cenovne nedostopnosti ter nekompatibilnosti s potrebami slovenskih državnih agencij niso optimalna. Zato je Ministrstvo za pravosodje skupaj z Ministrstvom za digitalno preobrazbo, Hišo za otroke in Fakulteto za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani sodelovalo pri razvoju digitalnega orodja za usposabljanje. Orodje je bilo razvito v okviru projekta Razvoj novih dinamičnih e-storitev (DES), ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Načrta za okrevanje in odpornost. Gre za orodje z omejeno uporabo in osnovnim naborom funkcionalnosti. Orodje odpravlja omejitve obstoječih rešitev na trgu in predstavlja ključen korak k izboljšanju kakovosti forenzičnih intervjujev. V tej fazi je v uporabi v Hiši za otroke - v okviru svojega notranjega omrežja za usposabljanje izvajalcev forenzičnih intervjujev z otroki, oziroma za splošno usposabljanje izvajalcev, ki izvajajo razgovore z otroki v stiski.

Hiša za otroke je javni zavod, kjer se v skladu z Zakonom o zaščiti otrok v kazenskem postopku in njihovi celostni obravnavi v hiši za otroke izvaja celostna obravnava otroka,

v sklop katere se uvršča tudi forenzični intervju za namene izvajanja kazenskega postopka. Zakon Hiši za otroke nalaga tudi izvajanje usposabljanj za zaposlene in druge predstavnike deležnikov, zato digitalno orodje predstavlja pomemben segment za zagotavljanje zadanih nalog.

Omenjeno digitalno orodje, ki omogoča bolj realistično in učinkovito usposabljanje, temelji na interakciji z avatarjem, ki predstavlja otroka poljubne starosti, spola in drugih karakteristik. Razvoj takega orodja že v pilotni uporabi pomeni izrazit kakovosten premik v načinu usposabljanja na vseh področjih, kjer poteka interakcija z otroki v stresni situaciji. Orodje v obliki vmesnika med izvajalcem usposabljanja, ki prevzame vlogo otroka, in usposabljavajočim se izvajalcem razgovorov bo omogočalo najkakovostnejše tovrstno usposabljanje, saj gre za najboljši približek realni situaciji. Pilotna različica orodja tehnično omogoča uporabo trem različnim vrstam uporabnikov. Prvi je trener, ki je namenjen strokovnemu izvajalcu usposabljanja. Ta upravlja avatarja preko prenosa obrazne mimike, ki jo zajema zunanja mobilna naprava s programom Live Link Face. Na zvočni ravni poglobljenost v situacijo forenzičnega intervjuja omogoča sprememba registra zajetega glasu. Uporabniški vmesnik omogoča trenerju tudi izbiro okolja, v katerem poteka intervju, spremembo pogleda kamere, izbiro osnovne animacije avatarja, ki razlikuje med umirjenostjo in nemirom ter proženje dodatnih animacij avatarja, specifičnih za obnašanje žrtev kaznivega dejanja (jok, samopoškodovanje, praskanje, zehanje, udarec). Obrazno mimiko, ki jo zajema zunanja naprava, lahko trener dodatno podpre z izbiro izraza na večstopenjskem kolesu čustev (strah, presenečenje, veselje, jeza, gnus in žalost). Drugi uporabnik v učni seji je učenec, ki skozi aktivno interakcijo z avatarjem izkuša situacijo forenzičnega intervjuja z otrokom, žrtvijo zlorabe. Učenčev uporabniški vmesnik je preprostejši in spominja na običajen program za video klic. Tretja vrsta uporabnikov pa so opazovalci pogovora, ki jih je za razliko od trenerja in učenca lahko več. Opazovalec namreč ne sodeluje aktivno v simulaciji forenzičnega intervjuja, vendar lahko z opazovanjem avatarjevih in učenčevih dejanj pridobi prav tako pomemben vpogled v postopek ter se po zaključku simulacije priključi analizi postopka. Pisna komunikacija med vsemi prisotnimi v seji je omogočena preko okenca za klepet, poskrbljeno pa je tudi za tehnično varnost izvedbe usposabljanja. Orodje namreč za svoje delovanje ne potrebuje dostopa do spleta, temveč je lahko postavljeno na ločeno lokalno omrežje, v posamezno sejo pa se preko skupnega IP naslova priključijo le udeleženci z geslom za dostop, ki ga trener določi pred vzpostavitvijo vsake nove seje.

Sodelovanje s kriminalistom, ki izvaja tovrstna usposabljanja, je med pilotnim projektom ponudilo dragocen vpogled v praktično uporabo orodja in številne prednosti, ki jo ta prinaša v njihov proces usposabljanj. V okviru nadaljnjega razvoja bo

še dodatno izboljšana funkcionalnost spremembe glasu in prilagoditev za uporabo na drugih strokovnih področjih.

Ključne besede: podpora procesu usposabljanja; simulacija forenzičnega intervjuja; avatar; MetaHuman; otroci žrtve zlorab; navidezna resničnost

PILOT TOOL TO SUPPORT TRAINING IN FORENSIC INTERVIEWS WITH CHILDREN

A new digital tool has been developed to improve the training of professionals conducting forensic interviews with victims of child abuse. The tool simulates realistic scenarios using an avatar representing a child. The trainer controls the avatar through facial expression mapping, voice modulation and animation triggers so that it can exhibit behaviors crucial for simulating real-life interactions. The tool includes three user roles: the trainer, who manages the avatar and the training environment; the trainee, who practices interviewing the avatar; and observers. It supports communication via a chat function and runs entirely on a local network without the need for internet access.

Developed in collaboration with child protection experts, the tool overcomes the limitations of traditional live role-play training by being scalable, customizable and accessible. It has already proven to enhance existing processes, and future updates will further refine the voice modulation while extending its applicability to related areas.

Keywords: training process support; forensic interview simulation; avatar; MetaHuman; child abuse victims; virtual reality